

Гайдучок Т. С.

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри бухгалтерського обліку,  
оподаткування та аудиту,

Поліський національний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0190-3872>

Цегельник Н. І.

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри бухгалтерського обліку,  
оподаткування та аудиту,

Поліський національний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6388-9124>

## ВПЛИВ ЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

У дослідженні встановлено, що цифрова трансформація бухгалтерського обліку змінює техніко-технологічні процеси обробки даних та трансформує зміст етичних принципів, переорієнтуючи їх на забезпечення максимальної прозорості, достовірності й захищеності інформаційних потоків. Визначено ключові виклики для бухгалтерів: управління ризиками інформаційної безпеки, запобігання маніпуляціям із фінансовими даними, гарантування конфіденційності та оптимізація взаємодії автоматизованих процесів із професійним судженням. Доведено, що інтеграція етичних норм у цифрові системи підвищує довіру, зміцнює репутацію професії та сприяє сталому розвитку. Запропоновано концептуальний підхід, що формує стійку етичну культуру, гармонізує облік із міжнародними стандартами та мінімізує ризики у цифровому середовищі.

**Ключові слова:** професійна етика, цифрова трансформація, доброчесність, облікова інформація, етичні принципи.

Tetyana Haiduchok, Nina Tsehelnik

Polissia National University

## THE IMPACT OF ETHICAL PRINCIPLES ON THE ORGANIZATION OF ACCOUNTING IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ENTERPRISE

**Introduction.** Digital transformation is changing the organization of accounting, creating new risks to ethical compliance due to automation, big data processing and cyber threats. Insufficient attention to ethical standards in the digital environment reduces confidence in financial information and business transparency. **Purpose.** To study the impact of ethical principles on the organization of accounting in the context of digital transformation, in particular their role in improving the quality of accounting information and building trust in digital systems. **Methods.** The methodological basis of the study is an integrated approach that combines general scientific (analysis, synthesis, induction, deduction, abstraction, generalization) and special methods (comparative and content analysis, systematic approach, modeling) to study the relationship between ethical principles and the organization of accounting in the context of digital transformation. The empirical basis is made up of scientific papers, documents of professional organizations and reports on the digitalization of accounting. **Results.** The study showed that digital transformation is changing the technical processes of data processing and reorienting ethical principles towards transparency, reliability and security of information flows. The main challenges are cyber risks, prevention of manipulation, privacy, and the balance between automation and professional judgment. Integrating ethics into digital systems increases trust in reporting, strengthens reputation and promotes harmonization with international standards. **Conclusion.** A conceptual approach to the integration of ethical principles into a digital accounting system is proposed to increase the transparency, reliability and credibility of an enterprise's financial statements. Its implementation forms a sustainable ethical culture, reduces the risks of digital technologies and is of practical importance for improving internal regulations, professional development of accountants and optimizing their activities in the context of digital transformation.

**Keywords:** professional ethics, digital transformation, integrity, accounting information, ethical principles.

**Постановка проблеми та її актуальність.** Бухгалтерський облік у XXI столітті дедалі більше інтегрується з цифровими технологіями, автоматизованими системами обробки інформації та аналітичними

інструментами, що використовуються для прийняття ефективних управлінських рішень. Сучасна цифрова трансформація підприємств охоплює не просто модернізацію технічної інфраструктури, а й глибоку

перебудову організації облікових процесів, документообігу, механізмів контролю та форматів взаємодії з усіма зацікавленими сторонами.

Попри значний потенціал технологічних рішень, вони не скасовують необхідності дотримання фундаментальних етичних норм, які традиційно становлять основу бухгалтерської професії. В умовах цифрового середовища, де зростає ризик викривлення даних, несанкціонованого доступу та маніпуляцій з обліковими показниками, етичні принципи – доброчесність, об'єктивність, професійна компетентність, конфіденційність і відповідальність – набувають ще більшої значущості.

У таких умовах бухгалтер постає передусім гарантом етичної відповідальності, поєднуючи функції операційного фахівця з забезпеченням релевантності, обґрунтованості та об'єктивності фінансової інформації, сформованої у цифровому середовищі. Це вимагає збереження фундаментальних ціннісних орієнтирів і їх гнучкої адаптації до викликів інноваційно-технологічної трансформації.

Отже, актуальність проблематики зумовлена тим, що цифровізація змінює зміст і формат роботи бухгалтера, розширює доступ до інформації, водночас породжує нові етичні дилеми, пов'язані з її використанням, інтерпретацією та захистом. Аналіз етичного виміру професійної діяльності бухгалтера в умовах цифрової трансформації є важливим кроком до вдосконалення як теорії бухгалтерського обліку, так і практик корпоративного управління.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Цифрова трансформація бізнес-процесів змінює роль і функції бухгалтерського обліку. Інтеграція автоматизації, штучного інтелекту, блокчейну та хмарних сервісів підвищує ефективність облікової системи, одночасно актуалізуючи питання дотримання етичних принципів. Забезпечення доброчесності, об'єктивності та відповідальності в бухгалтерському обліку стає ключовим професійним пріоритетом.

Сучасні дослідження підкреслюють важливість етичного супроводу технічних змін, оскільки цифровізація трансформує не тільки інструменти ведення обліку, а й професійні цінності та стандарти поведінки бухгалтера. У умовах автоматизації, Big Data та блокчейн-технологій роль бухгалтера змінюється: від оператора облікових транзакцій – до фінансового аналітика, дата-стратега та гаранта етичної надійності фінансової інформації.

Особливу увагу в наукових дослідженнях приділено професійній доброчесності як чиннику ефективності цифрових облікових систем. Зокрема, у працях Гуріної Н.В. та Грищенко Т.С. [1] розкривається взаємозв'язок між етикою бухгалтера та якістю фінансової звітності. Отримані результати свідчать про визначальну роль розбудови та подальшого розвитку

етичної інфраструктури в діяльності бухгалтерських служб підприємств.

У роботах Гаман Г.В. та Зінченко М.М. [2] увага зосереджується на етичних нормах поведінки бухгалтера та суспільно-моральних засадах професії. Автори також наголошують на важливості професійної відповідальності та показують тісний зв'язок між дотриманням етичних принципів і рівнем суспільної довіри до професії.

Романченко Ю.О. та Єрмолаєвої М.В. [3] підкреслюють, що дотримання норм професійної етики є необхідною умовою забезпечення прозорості, об'єктивності та достовірності фінансової інформації. Науковці детально аналізують фундаментальні принципи етики бухгалтера: чесність, об'єктивність, професійну компетентність, конфіденційність та належну професійну поведінку. Значну увагу приділяють факторам, що спричиняють шахрайство в обліковій практиці, зокрема внутрішнім (тиск керівництва) та зовнішнім (економічна нестабільність, недосконалість законодавства).

Білоус О. [4] розглядає сучасні виклики, що формують стандарти етичної поведінки бухгалтерів і аудиторів. Акцентує увагу на необхідності переосмислення етичних засад у відповідь на динамічні зміни бізнес-середовища та зростаючі очікування. За висновками автора, етична поведінка в обліковій діяльності є стратегічною складовою професійної ідентичності.

Колективне дослідження Фоміної О.В., Ромашко О.М. та Семенової С.М. [5] визначає професійну етику бухгалтерів як самостійний структурний елемент діяльності. Автори наголошують на негативних наслідках порушення етики: втраті суспільної довіри, спотворенні облікової інформації та зниженні професійної відповідальності. Професійну етику вони розглядають як «багатокомпонентну систему, що охоплює комунікацію, культуру поведінки, взаємодію в колективі та стосунки з учасниками облікового процесу».

Компаративний аналіз сучасних досліджень показує глибинну трансформацію бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки, що супроводжується переосмисленням ролі професійної етики. Інтеграція цифрових технологій – автоматизації, штучного інтелекту, блокчейн-платформ – підвищує вимоги до етичної відповідальності, прозорості, неупередженості та професійної компетентності, які стають критично важливими для сучасного бухгалтера.

Дослідження підтверджують тісний зв'язок між етичними засадами, якістю фінансової інформації, ефективністю облікових систем і довірою до професії. Зростає увага до створення цілісної етичної інфраструктури, яка поєднує дотримання стандартів і розвиток професійної ідентичності. В умовах цифрової трансформації професійна етика стає ключовим

фактором управління репутацією, зміцнення корпоративної соціальної відповідальності та забезпечення стійкості облікових практик.

**Метою статті** є дослідження впливу етичних принципів на організацію бухгалтерського обліку в умовах цифрової трансформації, зокрема їхньої ролі у підвищенні якості облікової інформації та формуванні довіри до цифрових систем.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** У сучасних умовах господарювання, що визначаються масштабною цифровізацією бізнес-процесів, зростанням вимог до прозорості та відкритості фінансової звітності, від представників облікової професії очікують поєднання високого рівня професійної компетентності з безумовним дотриманням етичних норм. Етичні засади виступають ключовим елементом облікової діяльності, адже вони забезпечують довіру до фінансової інформації, на основі якої ухвалюються управлінські, інвестиційні та регуляторні рішення.

У цифровому середовищі, де автоматизовані системи обліку, штучний інтелект і технології обробки великих даних дедалі більше впливають на процеси збору, обробки та представлення облікової інформації, етичні дилеми набувають нових форм. Втрата межі між людською відповідальністю та алгоритмічним прийняттям рішень зумовлює необхідність переосмислення ролі етичних принципів у професійній поведінці бухгалтерів та в організаційній культурі підприємства загалом.

Згідно з оновленим Кодексом етики професійних бухгалтерів, професійні бухгалтери зобов'язані «завжди демонструвати відданість суспільному інтересу» та «виявляти чесність, навіть коли є тиск діяти інакше» [6].

Такі засади акцентують фундаментальну роль етики як базису професійної поведінки, що визначає стандарти взаємодії бухгалтерів із колегами, керівництвом, інвесторами та суспільством, забезпечуючи стійкість довіри до результатів їхньої роботи. У цьому контексті варто звернути увагу й на сучасне бачення самої Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC), яка наголошує, що «етика – це не просто питання доброчесності; це ключ до стійкості довіри до облікової професії у світі, що швидко змінюється» [7]. Тому адаптація етичної рамки до викликів цифрової епохи є пріоритетом для професійних організацій, освітніх інституцій та самих підприємств, організацій та установ.

Відтак, у науковій літературі професійну етику бухгалтерів розглядають як систему моральних цінностей і правил поведінки, що задають орієнтири для неупередженого та справедливого прийняття рішень у професійній діяльності [5].

Професійна етика є визначальним чинником у підтриманні високої якості облікової інформації та збереженні довіри до неї. В умовах трансформа-

ції професійних функцій особливої ваги набуває чітке формулювання кола завдань, які постають перед фахівцями у сферах бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту з урахуванням етичних орієнтирів їхньої діяльності. Серед таких завдань можна виокремити:

1. Забезпечення довіри до фінансової інформації – формування підґрунтя для довіри користувачів (власників, інвесторів, регуляторів, громадськості) до звітності, що ґрунтується на чесності, об'єктивності та професіоналізмі.

2. Захист громадських інтересів – дотримання етичних принципів сприяє прийняттю рішень в інтересах суспільства, а не лише окремих клієнтів або роботодавців.

3. Попередження конфлікту інтересів – етика вимагає незалежності, неупередженості та дотримання принципу об'єктивності при виконанні професійних обов'язків.

4. Підтримання професійної репутації – відповідальне дотримання норм професійної поведінки сприяє збереженню і зміцненню довіри до професії бухгалтера й аудитора.

5. Формування стандартів поведінки – етичні кодекси встановлюють чіткі орієнтири для прийняття рішень у складних або неоднозначних ситуаціях.

6. Запобігання порушенням та шахрайству – етична свідомість є запобіжником проти спотворення звітності, фальсифікацій та інших неправомірних дій.

7. Сприяння сталому розвитку професійного середовища – поширення етичної культури зміцнює загальну відповідальність, підтримує навчання, вдосконалення та дотримання професійних стандартів.

8. Гармонізація поведінки фахівців на міжнародному рівні – дотримання загальноприйнятих етичних норм (наприклад, Міжнародного кодексу етики для професійних бухгалтерів) сприяє глобальній інтеграції та уніфікації вимог до професії.

На нашу думку, реалізація наведених завдань одночасно підвищує професійний бренд фахівця, зміцнює резиліентність облікових систем і розширює здатність їх до адаптації в умовах динамічного глобального економічного середовища.

В умовах сучасного професійного середовища етика постає не абстрактним поняттям, а дієвим інструментом забезпечення репутаційної стійкості, прозорості та підзвітності професійної діяльності.

З огляду на викладене, варто апелювати до положень Міжнародного кодексу етики для професійних бухгалтерів, який окреслює стандартизовану систему базових етичних принципів, що забезпечують прозорість, відповідальність і професійну доброчесність у сфері обліку. Ці принципи є основою етичної інфраструктури сучасної бухгалтерської професії на міжнародному рівні.

У документі визначено п'ять фундаментальних принципів етики – чесність, об'єктивність, професійну компетентність і належну ретельність, конфіденційність і професійну поведінку. Дотримання кожного з цих принципів є обов'язковою вимогою незалежно від змін, що відбуваються у професійному середовищі (табл. 1).

Представлені в табл. 1 етичні принципи професійного бухгалтера відображають сутність моральних та професійних вимог до представників бухгалтерської сфери. Вони становлять невід'ємну складову забезпечення якості ведення бухгалтерського обліку, незалежно від організаційно-правової форми чи/або розмірів підприємства.

Чесність є базовим принципом, що передбачає правдивість, відкритість і відмову від будь-яких форм введення в оману. Її дотримання гарантує, що облікова інформація не буде спотворена з метою досягнення особистої вигоди чи в інтересах окремих сторін.

Об'єктивність передбачає, що бухгалтер має діяти неупереджено, незалежно від впливу особистих інтересів, тиску з боку керівництва чи зовнішніх сторін. Збереження об'єктивності є особливо важливим під час формування фінансової звітності, проведення оцінки активів або обґрунтування управлінських рішень.

Професійна компетентність і належна ретельність передбачають, що бухгалтер зобов'язаний постійно підтримувати належний рівень знань і навичок, сумлінно застосовувати їх на практиці, забезпечувати точність і повноту облікових операцій. Запровадження подібної практики гарантує як високу якість обліку, так і його відповідність вимогам чинного законодавства та професійних стандартів.

Конфіденційність зобов'язує бухгалтера зберігати в таємниці інформацію, отриману в процесі професійної діяльності, і не розголошувати її без належних підстав або дозволу. Дотримання цього принципу є ключовим для збереження комерційної таємниці підприємства та підтримання довіри з боку керівництва.

Професійна поведінка передбачає не тільки дотримання норм чинного законодавства, а й високих

морально-етичних стандартів у щоденній діяльності бухгалтера. Дотримання цього принципу передбачає утримання від будь-яких дій, які можуть завдати шкоди репутації професії.

Отже, фундаментальні принципи етики формують основу етичної інфраструктури бухгалтерської професії. Застосування цих норм у практиці бухгалтерського обліку посилює прозорість фінансової інформації, забезпечує професійну надійність і сприяє сталому розвитку інформаційно-облікового середовища.

У цифрову епоху етичні принципи професійної діяльності бухгалтерів набувають нових інтерпретацій та викликів, пов'язаних із використанням інформаційних технологій, автоматизованих систем, хмарних платформ і великих даних (табл. 2).

Етичні принципи IESBA у цифрову епоху вимагають адаптації до нових викликів – маніпуляцій даними, алгоритмічної упередженості та кібератак. Бухгалтери повинні підвищувати цифрову компетентність, захищати інформацію, дотримуватися законодавства та етично взаємодіяти з IT-системами, зберігаючи довіру до професії.

Етичні принципи є основою ефективного бухгалтерського обліку, забезпечуючи єдність стандартів і процедур у цифровому середовищі. Вони допомагають формувати регламенти, розподіляти обов'язки, контролювати достовірність даних і прозорість операцій. Інтеграція етики в облік підвищує надійність рішень, довіру до фінансів і формує культуру відповідальності. Поєднання цифрових інструментів та етичних норм робить бухгалтера ключовою ланкою для стабільності й розвитку підприємства.

Реалізація потенціалу етичних норм у бухгалтерському обліку потребує відмови від формальних декларацій та їх повної інтеграції в цифрові процеси. Потрібен інструмент, який поєднає цінності та технології в цілісну систему. Пропонується структурована модель інтеграції етичних принципів у цифрове середовище обліку, де етика є системоутворюючим елементом облікової архітектури, а не лише зовнішнім регулятором

Таблиця 1

#### Фундаментальні принципи етики професійних бухгалтерів

| № | Принцип                                                                                | Зміст                                                                                   |
|---|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 | Чесність (Integrity)                                                                   | Бухгалтер повинен бути відвертим і правдивим у всіх професійних та ділових відносинах   |
| 2 | Об'єктивність (Objectivity)                                                            | Не допускати упередженості, конфлікту інтересів або необґрунтованого впливу інших осіб  |
| 3 | Професійна компетентність і належна ретельність (Professional Competence and Due Care) | Підтримувати належний рівень професійних знань і навичок, діяти ретельно та сумлінно    |
| 4 | Конфіденційність (Confidentiality)                                                     | Не розголошувати інформацію без належного дозволу, окрім випадків, передбачених законом |
| 5 | Професійна поведінка (Professional Behavior)                                           | Дотримуватись чинного законодавства, уникати дій, що дискредитують професію бухгалтера  |

Джерело: складено авторами за [6]

Таблиця 2

## Етичні принципи професійних бухгалтерів у контексті цифрових технологій

| Етичний принцип                                                                        | Цифрова інтерпретація                                                                                                                               | Виклики                                                                                                                                                                                                                                                                        | Практичні аспекти та приклади застосування                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Чесність (Integrity)                                                                   | запобігання маніпуляціям даними, підrobці електронних документів, етичне налаштування алгоритмів обробки облікової інформації                       | – ризик маніпуляцій із цифровими даними (наприклад, зміна фінансових звітів у системах ERP);<br>– використання штучного інтелекту (ШІ) для створення оманливих звітів;<br>– налаштування алгоритмів, які можуть ненавмисно спотворювати інформацію через помилки програмування | – впровадження блокчейн-технологій для забезпечення незмінності даних;<br>– використання цифрових підписів для автентифікації документів<br><br><i>Приклад:</i> Бухгалтер виявляє помилку в алгоритмі, який автоматично завищує доходи, і повідомляє про це, а не приховує проблему                                          |
| Об'єктивність (Objectivity)                                                            | уникнення упередженості при формуванні автоматичних звітів, збереження незалежності в оцінках, навіть якщо програмні рішення підказують інше        | – упередженість алгоритмів через неправильно підібрані вхідні дані або алгоритми ШІ;<br>– тиск із боку керівництва використовувати автоматизовані звіти без перевірки;<br>– залежність від рекомендацій програмного забезпечення, яке може мати комерційні інтереси            | – перевірка результатів автоматичних звітів вручну або за допомогою незалежних аудиторів;<br>– використання кількох джерел даних для забезпечення об'єктивності<br><br><i>Приклад:</i> Бухгалтер відхиляє автоматично створений звіт, який містить помилкові припущення через упереджені дані, і проводить додатковий аналіз |
| Професійна компетентність і належна ретельність (Professional Competence and Due Care) | постійне оновлення цифрових навичок, критичне ставлення до результатів ІТ-систем, участь у створенні якісного цифрового контенту для обліку         | – швидкий розвиток технологій, що вимагає постійного навчання (наприклад, розуміння хмарних ERP-систем, таких як SAP чи Oracle);<br>– недостатня кваліфікація для аналізу результатів складних ІТ-систем;<br>– ризик некритичного прийняття результатів автоматизованих систем | – участь у курсах із кібербезпеки, аналізу даних і роботи з ШІ;<br>– регулярне тестування ІТ-систем для виявлення помилок<br><br><i>Приклад:</i> Бухгалтер проходить сертифікацію з роботи в хмарних системах і виявляє невідповідність у звіті, створеному програмою, завдяки своїм знанням                                 |
| Конфіденційність (Confidentiality)                                                     | захист персональних і фінансових даних у цифрових платформах, дотримання принципів кібербезпеки та етичного обігу інформації                        | – кібератаки, спрямовані на викрадення даних (наприклад, фішинг або атаки на хмарні сервери);<br>– ненавмисне розкриття інформації через незахищені канали зв'язку;<br>– використання сторонніх платформ, які не відповідають стандартам захисту даних                         | – впровадження двофакторної автентифікації та шифрування даних;<br>– дотримання стандартів GDPR або інших регуляцій щодо захисту даних<br><br><i>Приклад:</i> Бухгалтер відмовляється надсилати конфіденційні дані через незахищений месенджер і використовує зашифровану платформу                                          |
| Професійна поведінка (Professional Behaviour)                                          | дотримання законодавства в галузі електронного обліку, етична взаємодія з цифровими постачальниками, уникнення участі в схемах цифрового шахрайства | – участь у схемах із використанням криптовалют для ухилення від податків;<br>– тиск із боку постачальників програмного забезпечення для просування їхніх продуктів;<br>– недотримання місцевих або міжнародних стандартів цифрового обліку (наприклад, МСФЗ)                   | – відмова від співпраці з постачальниками, які пропонують неетичні рішення;<br>– дотримання стандартів електронного документообігу<br><br><i>Приклад:</i> Бухгалтер виявляє пропозицію використання програмного забезпечення для маніпуляції звітністю і повідомляє про це регуляторів                                       |

Джерело: сформовано авторами самостійно

Модель охоплює чотири ключові рівні реалізації – нормативний, технологічний, організаційний і контрольно-аудиторський. Кожен рівень за архітектурою та змістом доцільно репрезентувати через узагальнену модель, подану в табл. 3.

Як показано в табл. 3, кожен рівень моделі має власні функції, інструменти та механізми, але всі вони об'єднані спільною метою – забезпечення етичної цілісності цифрових облікових процесів. Така інтегрована структура знижує ризики етичних відхилень

Таблиця 3

**Структурно-функціональна модель інтеграції етичних принципів у цифрові облікові процеси**

| Рівень                  | Зміст і завдання                                                                                                                                          | Інструменти та механізми реалізації                                                                                             | Очікувані результати                                                                      |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Нормативний             | розробка та впровадження внутрішніх і зовнішніх регламентів, що закріплюють етичні принципи у цифровому обліку; узгодження з МСФЗ та Кодексом етики IESBA | – внутрішній кодекс етики;<br>– політики доступу та зберігання даних;<br>– регламентування процедур цифрової обробки інформації | єдині етичні стандарти, правова відповідність, прозорість регламентів                     |
| Технологічний           | вбудовування етичних норм у функціонал цифрових платформ та облікових програм                                                                             | – системи контролю достовірності даних;<br>– кіберзахист і шифрування;<br>– автоматичні журнали змін та аудиту                  | підвищення надійності даних, мінімізація ризиків несанкціонованого доступу                |
| Організаційний          | формування структури управління обліковими процесами з урахуванням етичних принципів і цифрових можливостей                                               | – чіткий розподіл ролей і доступу;<br>– етичні комісії та координатори;<br>– внутрішній контроль і звітність                    | прозорість процесів, зниження конфліктів інтересів, підвищення відповідальності персоналу |
| Контрольно-аудиторський | системний моніторинг дотримання етичних норм у цифровому обліковому середовищі                                                                            | – внутрішні та зовнішні аудити;<br>– перевірка цифрових журналів операцій;<br>– оцінка ризиків і виявлення відхилень            | підвищення довіри до звітності, своєчасне виявлення та усунення порушень                  |

Джерело: складено авторами самостійно

і формує комплексну систему етичного менеджменту, яка синхронізує нормативну базу, цифрові технології, організаційні практики та контрольні механізми. Між-рівнева взаємодія виступає ключовим чинником функціонування етики в умовах цифрової трансформації обліку.

**Висновки.** Дослідження показало, що етичні принципи – чесність, об'єктивність, професійна компетентність, конфіденційність і належна поведінка – є невід'ємною складовою ефективного бухгалтерського обліку, особливо в умовах цифрової трансформації. Вони забезпечують дотримання професійних стандартів і збереження довіри до фінансової інформації з боку внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Цифровізація відкриває нові можливості для автоматизації, підвищення точності та своєчасності звітності, використання Big Data та AI/ML, водночас створюючи нові етичні виклики: помилки в ПЗ, кіберзагрози, втручання у приватність та делегування відповідальності автоматизованим системам.

Запропонована структурно-функціональна модель інтеграції етики охоплює нормативний, технологічний, організаційний та контрольно-аудиторський рівні, поєднує міжнародні стандарти з функціоналом сучасних систем, формалізує етичні норми та підвищує персональну відповідальність фахівців. Це сприяє зниженню ризиків, підвищенню прозорості та достовірності обліку і формує стійку етичну культуру.

Особлива увага приділяється адаптації міжнародних стандартів етики, зокрема Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів, до вимог цифрового середовища та роботи з автоматизованими системами і конфіденційними даними.

Таким чином, у цифрову епоху етика і технічна компетентність мають рівнозначне значення: вони визначають моральні орієнтири прийняття рішень, забезпечують доброчесність, прозорість і відповідність облікових процесів сучасним стандартам, формуючи підґрунтя для надійного та конкурентоспроможного бухгалтерського обліку.

**Література:**

1. Гуріна Н.В., Грищенко Т.С. Професійна діяльність бухгалтера: етичні аспекти. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. Вип. 2(29). С. 136–141.
2. Гаман Г.В., Зінченко М.М. Професія бухгалтера та етика його поведінки. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2022. Вип. 50, ч. 2. С. 172–179.
3. Романченко Ю.О., Єрмолаєва М.В. Етичні аспекти професійної діяльності бухгалтера. *Економічний форум*. 2019. № 4. С. 237–241.
4. Білоус О. Етика професійної діяльності в обліковій галузі. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 5, Т. 90. С. 83–92.
5. Фоміна О.В., Ромашко О.М., Семенова С.М. Професійна етика бухгалтерів: її особливості та проблемні аспекти дотримання етичних принципів. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2052/1982> (дата звернення: 18.07.2025)

6. International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA). International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards). – New York : International Federation of Accountants, 2024. – 268 p. URL: <https://www.ethicsboard.org> (дата звернення: 20.07.2025)

7. International Federation of Accountants (IFAC). The Role of Ethics in Building Trust in the Accountancy Profession. – New York : IFAC, 2023. URL: <https://www.ifac.org> (дата звернення: 20.07.2025)

#### References:

1. Hurina N. V. & Hryshchenko T. S. (2021). Profesiina diialnist bukhhaltera: etychni aspekty [Professional activity of an accountant: ethical aspects]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnja*, 2(29), 136–141.

2. Haman H. V. & Zinchenko M. M. (2022). Profesiia bukhhaltera ta etyka yoho povedinky [The accounting profession and ethics of its behavior]. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, 50, 2, 172–179.

3. Romancenکو Ju. O. & Yermolajeva M. V. (2019). Etychni aspekty profesijnoji dijal'nosti buhgaltera [Ethical aspects of the professional activity of an accountant]. *Ekonomichnyj forum*, 4, 237–241.

4. Bilous O. (2024). Etyka profesijnoji dijal'nosti v oblikovij haluzi [Professional ethics in the accounting industry]. *Galyckyj ekonomichnyj visnyk*, 5, 90, 83–92.

5. Fomina O. V., Romashko O. M. & Semenova S. M. (2022). Profesijna etyka buhgalteriv: jiji osoblyvosti ta problemni aspekty dotrymannja etychnyh pryncypiv [Professional ethics of accountants: its features and problematic aspects of compliance with ethical principles]. *Ekonomika ta suspilstvo*. 46. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2052/1982> (accessed July 18, 2025). (in Ukrainian)

6. International Ethics Standards Board for Accountants. (2024). International code of ethics for professional accountants (including international independence standards). New York, NY: International Federation of Accountants. Available at: <https://www.ethicsboard.org> (accessed July 20, 2025). (in English)

7. International Federation of Accountants. (2023). The role of ethics in building trust in the accountancy profession. New York, NY: IFAC. Available at: <https://www.ifac.org> (accessed July 20, 2025).

*Стаття надійшла до редакції 13.08.2025 р.*